

Kunnan varautumisen johtaminen -opas

Julkaistaan

Kuntamarkkinoilla 9.9. klo 10.00-10.45

Ari Korhonen, varautumisen ja turvallisuuden asiantuntija, Kuntaliitto

**KUNTA
LIITTO**

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

Turvallisuuskomitea
Säkerhetskommittén
The Security Committee

PELASTUSOPISTO

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Opas kunnan johdolle

- Oppaan tavoitteena on tarjota kunnanjohtoon käytännönläheinen varautumisen johtamisen tiekartta.
- Opas pyrkii tiiviisti esittämään ne asiat, jotka kunnassa tulee huomioida varautumisen johtamisessa. Sisältöä täydentää runsas valikoima linkkejä, joiden kautta saa lisätietoa aiheista.

Häiriötilanteita ja poikkeusoloja

1. Miksi kunta varautuu

- Lakiin perustuva varautumisvelvoite
- Kunnat ylläpitävät osaltaan yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.
- Kunnat ovat osa Suomen huoltovarmuutta.
- ***”Oikein toteutettuna, hallittuna ja riittävästi resursoituna, varautumisella ja jatkuvuudenhallinnalla luodaan kriisinkestävä kuntakonserni, jolla on valmius ja kyky ennalta ehkäistä, torjua, toimia ja toipua erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.”***

2. Tunnista vastuut

Kunnanvaltuusto	päätää mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan (ml. varautumisen) perusteista.
Kunnanhallitus	johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta ja vastaa mm. valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja huolehtii kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.
Lautakunnat	vastaavat oman toimialansa tai palvelualueensa riskienhallinnasta sekä varautumisesta.
Kunnanjohtaja	johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa, ml. riskienhallinnan ja varautumisen organisointi. Kunnanjohtaja johtaa kunnan toimintaa myös häiriötilanteessa.
Esimiehet	huolehtivat johtamansa toimialan, palvelualueen tai yksikön riskienhallinnasta, turvallisuudesta sekä varautumisesta. Lähtökohtaisesti esimies myös johtaa organisaationsa toimintaa häiriötilanteessa sekä toipumista niistä.
Varautumisen koordinaattori	mikäli nimitetty, ohjaa ja yhteensovittaa kunnan eri toimialojen ja yhtiöiden varautumista. Voi toimia myös yhteyshenkilönä sidosryhmiin.

- Mikä on sinun vastuusi?

3. Sisällyttä varautuminen osaksi johtamista

Tällaisia asiakirjoja ovat esimerkiksi

- » kuntastrategia
- » hallintosääntö
- » sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet
- » konserniohje
- » yhtiöjärjestykset
- » talousarvio
- » tilinpäätös- ja toimintakertomus
- » hankintaohje
- » henkilöstösuunnitelma
- » perehdyttämisohje
- » hankkeiden ja projektien vaikutusten arviointi -ohje

4. Tunnista kunnan ydintehtävät ja kriittiset toiminnot

Esimerkkiluettelo kunnan ydintehtävistä:

- » Kunnan johtaminen ja päätöksenteko
- » Vesihuolto
- » Terveysthuolto
- » Sosiaalihuolto
- » Varhaiskasvatus
- » Perusopetus
- » Ruokahuolto ja muu päivittäistavarahuolto
- » Ympäristöterveydenhuolto
- » Jätehuolto
- » Katujen kunnossapito ja auraus
- » Pelastustoimi

5. Seuraa toimintaympäristöä ja arvioi riskit

- ***”Kunnan toimialojen tulee kyetä tunnistamaan riskit, jotka toteutuessaan uhkaavat erityisesti ydintehtävien ja kriittisten toimintojen jatkuvuutta.”***

6. Rakenna valmiudet ja kyvyt

KUJA- valmiudet ja -kyvyt

6. Rakenna valmiudet ja kyvyt

- Laadi valmiussuunnitelmat
- Tee toimintakortit
- Kehitä osaamista ja sietokykyä
- **Harjoittele**

7. Sisällyttä varautuminen sopimukseen

- Hankinnat, toimitussopimukset, julkisten yhteisöjen yhtiöjärjestykset jne..

8. Sovi yhteistyöstä sidosryhmien kanssa

- Viranomaisyhteistyö
- Yhteistyö järjestöjen, seurakuntien ja kuntalaisten kanssa

9. Edistä kuntalaisten omatoimista varautumista

- Väestön omatoiminen varautuminen ja perustaitojen osaaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vähentävät viranomaisten ja muiden turvallisuustoimijoiden työmäärää.
- Kunta voi kannustaa asukkaitaan omatoimiseen varautumiseen. Hyvä konsepti on esimerkiksi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön SPEK:n ja Huoltovarmuuskeskuksen 72 tuntia -malli. Sen mukaisesti kansalaisten tulisi varautua selviytymään itsenäisesti ainakin kolme vuorokautta häiriötilanteen sattuessa.

10. Valmistaudu johtamaan ja viestimään häiriötilanteissa

- Viestinnän vastuut hallintosäännössä
- Kriisiviestintäohje
- Pirstaloituneen viestintäkentän haaste

Tulevia valmisteluja

- Liitemateriaalit ja toimintamallipohjien kehittäminen
- **Resilienssi ja jatkuvuudenhallinta -oppimateriaalia pilotoidaan (Sotejoki)**
<https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/opus/resilienssi/>
- **Ilmastomuutokseen varautuminen kunnissa –hanke**
  - Kuntaliiton ja Huoltovarmuuskeskuksen toteuttama hanke (kesto 4kk, kesä-syyskuu 2020)
  - Hankkeen keskeiset tavoitteet:
    - 1) selvittää ilmastomuutokseen varautumisen nykytilaa kunnissa kyselyin ja haastatteluin
    - 2) laatia kunnille suunnattu tiivis varautumisopas ilmastoriskeihin liittyen
    - Kuntien yleistä varautumisopasta täydentävä ilmastoteemainen opas julkaistaan loppuvuoden 2020 aikana
  - Oppaassa runsaasti linkkejä hyödyllisiin aineistoihin

KUNTA LIITTO